

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

NİSAN 2015

Sayı 24

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

IMF, Ocak ayında yayımlamış olduğu Dünya Ekonomik Görünüm raporunu Nisan ayı itibariyle güncellemiştir. Söz konusu güncel raporda, küresel ekonomik büyüme tahmini 2015 için değiştirilmemiş olup, %3,5 düzeyinde açıklanmış, 2016 için ise %3,7'den %3,8'e revize edilmiştir. 2015 yılı büyüme tahmininde herhangi bir değişikliğe gidilmemesi, gevşek para politikalarının ve petrol fiyatlarındaki gerilemenin, küresel ekonomik büyümeyi belirgin biçimde etkilemediğini göstermektedir.

Bununla birlikte ABD'nin öncü düşünce kuruluşu Brookings Enstitüsü ve Financial Times'ın izleme endeksine göre, gelişmiş ekonomilerde büyüme oranı iyileşme gösterse de gelişmekte olan ekonomilerin büyüme oranlarının sınırlı düzeyde kalması, küresel ölçekli ekonomiyi tekrar bir durgunluk döngüsüne itmektedir.

Bir diğer taraftan küresel ekonomide, ABD odaklı veriler titizlikle izlenmeye devam edilmektedir. Amerikan Merkez Bankası (FED)'nin faiz artırımına ilişkin beklentilerin giderek güçleniyor olması, Dolar'ın küresel ölçekte, özellikle de gelişmekte olan para birimleri karşısında değer kazanmasına sebep olmaktadır. Ancak bir diğer taraftan FED'in enflasyon ve büyüme oranı beklentilerini aşağı yönlü revize etmesi, faiz artırımını konusunda hızlı bir geçiş sürecinin yaşanmayacağına işaret etmektedir.

Küresel emlak sektöründe spekülasyon bir balon oluştuğuna ilişkin endişeler yükselmektedir. Sektörde fiyatların agresif biçimde yükselmesi ve faizlerin düşmesinin söz konusu balonun oluşmasında etkili olduğu belirtilmektedir.

Küresel imalat PMI değeri, Mart ayında 0,1 puan bir düşüşle, 51,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.

ABD

FED'in açıklamalarında ve toplantılarında faiz artırımına ilişkin verdiği sinyaller, uluslararası piyasaları fiyatlamaya devam etmektedir.

Petrol fiyatlarındaki gerilemeden Amerika'lı petrol üreticilerinin etkilenmemesi ve petrol üretimine devam etmeleri, fiyat düşüşlerinin sürebileceğini göstermektedir. FED tarafından yayımlanan güncel piyasa araştırma raporu ise düşük petrol ve enerji fiyatlarının işten çıkarmalara sebep olduğu belirtilmiştir. Ancak söz konusu gelişmeler hakkında, ABD hükümeti de bir açıklamada bulunarak kaya petrolündeki üretim patlamasının, önümüzdeki yıllarda ABD'yi net bir enerji ihracatçısı haline getireceğini ifade etmiştir.

Buna karşın ABD'de işsizlik başvurularının 300 bin kişiden az kişiyle sınırla kalması, istihdam piyasasındaki bozulmanın tahmin edildiği kadar kötü olmadığını da ortaya koymaktadır.

Otomotiv sektörü üreticilerinde toparlanma eğilimi olması, imalatta artış gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu olumlu etkiyle, Mart ayı İmalat PMI değeri 55,7'ye kadar yükselmiştir.

EURO BÖLGESİ - AB

Avrupa Merkez Bankası tarafından yayımlanan 5 Mart tarihli toplantı tutanaklarında, ekonomik toparlanma konusunda kademeli bir ilerleme kaydedildiği belirtilmiştir. Ancak, geleceğe ilişkin belirsizlikler de mevcudiyetini sürdürmektedir. 15 Nisan'da gerçekleşmiş olan son toplantıda ise beklentilere uygun olarak, faiz oranlarında herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

Bölge enflasyonunun yıllık bazda %0,1 azalması, deflasyon riskinin devam ettiğini göstermektedir. Bir diğer taraftan Bölge sanayi üretimi, Şubat ayı itibariyle, yıllık bazda beklentilerin üzerinde bir değerle %1,6 artış göstermiştir. Bu artışta özellikle dayanıksız tüketim malları, enerji ve sermaye malı üretimi etkili olmuştur. Üretim artışının etkisiyle, Mart ayı imalat PMI değeri de bir miktar yükselişle 52,2 değerini almıştır. Bu olumlu etkiyle, ekonomik aktivite Mart ayında beklenenden daha fazla artış göstermiştir.

Yunanistan'ın durumu, Bölge ekonomisinin istikrarı için tehdit oluşturmaya devam etmektedir. Nitekim uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch tarafından, resmi kuruluşların ödemelerine ilişkin belirsizlikler gerekçe gösterilerek, Yunanistan'ın yerli ve yabancı para cinsinden uzun vadeli kredi notu B'den CCC'ye düşürülmüştür.

Bölge ekonomisine ilişkin uluslararası gelişmelerin bir sonucu olarak, Dolar'ın güçlenmesiyle ABD'li yatırımcıların Avrupa'daki gayrimenkul yatırımlarına ağırlık vermeleri dikkat çekmektedir.

JAPONYA

Japonya Merkez Bankası'nın (BOJ) ana enflasyon göstergesi, tüketici harcamalarının gerilemesi ile yavaşlamış olup, Şubat ayında yıllık bazda %2 oranında yükselmiştir. Böylece enflasyon, beklentilerin altında bir artış gerçekleştirmiştir.

Bununla birlikte BOJ tarafından enflasyon artışının sınırlı kalması sebebiyle, rekor düzeydeki teşviğin sabit tutulması kararı alınmıştır. Böylece BOJ, parasal tabanı yıllık bazda 80 trilyon yen (666 milyon dolar) seviyesinde genişletme planını korumuş bulunmaktadır.

Ülkede yapılan araştırmalar, Japonya'nın büyük imalatçılarının yılın ilk çeyrek döneminde iş koşullarının zayıflaması sebebiyle önümüzdeki yılda yatırımları düşürmeyi planladıklarını ortaya koymuştur.

Mart ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre gerileme göstererek 50,3 değerinde gerçekleştirmiş ve eşik düzeye yaklaşmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisi, 2015 yılının ilk çeyreğinde %7 oranında bir büyüme kaydederek, 2009'dan bu yana en düşük büyüme düzeyini gerçekleştirmiştir.

Çin'in her geçen yıl artan tarımsal ithalatının birçok ülkenin tarımsal üretim ve fiyat dengelerinde oynaklıkları artırdığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte Çin'de geniş tabanlı deflasyon riski, Mart ayı enflasyonunun Şubat ayı ile aynı hızda yükseliş göstermesi ile azalmış bulunmaktadır.

Çin'in gösterge para piyasası, Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilendirme aracı üzerindeki faizi bu ay üçüncü kez indirmesiyle birlikte, Mart ayı itibariyle en düşük seviyeye gerilemiştir.

Mart ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre az bir yükselme göstermiş ve 49,6 değerinde gerçekleşerek eşik düzeye yaklaşmıştır.

HİNDİSTAN

Hindistan Merkez Bankası tarafından, Nisan ayının başında gerçekleştirilen toplantıda, bankaların önceki faiz indirimlerini yansıtmada başarısız olmaları gerekçesiyle faizde değişiklik yapmama kararı alınmıştır. Böylece politika faizi %7,5 oranında sabit tutulmuştur.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's tarafından, Hindistan'ın kredi görünümü, durağan'dan pozitif'e yükseltilmiştir. Kurum tarafından konuya ilişkin, gerçekleştirilen atılım adımlarının ülkenin ekonomik ve finansal gücünü artırmasına yönelik ihtimalleri yükselttiği belirtilmiştir.

Mart ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre bir miktar yükselişle 52,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Brezilya ekonomisi, 2014 yılının son çeyreğinde %0,3 oranıyla beklentilerin üzerinde bir büyüme gerçekleştirmiştir. Büyümenin gerçekleşmesinde aile tüketimindeki artışın, yatırım ve sanayideki düşüşü dengelemede etkili olduğu ifade edilmiştir. Böylece yıllık büyüme oranı %0,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Brezilya Merkez Bankası, yeni döviz swapı satışlarının hükümetin dolar yükümlülüklerini artırması gerekçesiyle, ülkenin para birimi Real'e verdiği desteği yeni döviz swapı satışlarını sonlandırarak azaltmıştır.

Mart ayı imalat PMI değerinin, son 42 ayın en düşük düzeyine gerileyerek 46,2 düzeyinde gerçekleşmesi, olumsuz bir gelişme olarak dikkat çekmektedir.

RUSYA

Yemen'deki operasyonların Ortadoğu'daki petrol arzına yönelik endişeleri artırması sebebiyle petrol fiyatlarında gerçekleşen dalgalanmaya bağlı olarak Rusya para birimi Ruble değer kazanmış ve bütün para birimleri arasında en iyi performansı göstermiştir.

Buna karşın yılın ilk iki ayında Ruble'nin belirgin bir değer kaybı yaşamış olması sebebiyle, Rusya'ya gerçekleştirilen ihracatın ilgili dönemde %35,7'lik bir daralma gösterdiği kaydedilmiştir.

Mart ayında imalat PMI değeri, bir önceki aya göre bir miktar daha azalma göstererek 48,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE

Dolar/TL. paritesinin 2,73'ü test etmesiyle, Türk Lirası'nın Dolar karşısındaki değer kaybı yeni bir rekor kırmıştır. Dolar'ın küresel ölçekte değer kazanmasına ek olarak, genel seçimlerin yaklaşmasının yarattığı siyasi belirsizlikler Türk Lirası'nın değer kaybını güçlendirmektedir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's tarafından 11 Nisan'da yapılan açıklamada Türkiye'nin Baa3 olan kredi notunda ve negatif görünümünde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

Bununla birlikte yine Moody's tarafından Türkiye'nin 2015 yılında %3 – 3,5 oranında büyüyebileceği tahmininde bulunulmuştur. Özellikle Türk Lirası'nın değer kaybı itibariyle, dış şoklara karşı döviz rezervlerinin yetersiz olduğu yorumunda bulunulması da dikkat çekicidir.

Mart ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre biraz daha gerileyerek 48,0 değerini almış ve son 6 yılın en düşük düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

BÜYÜME

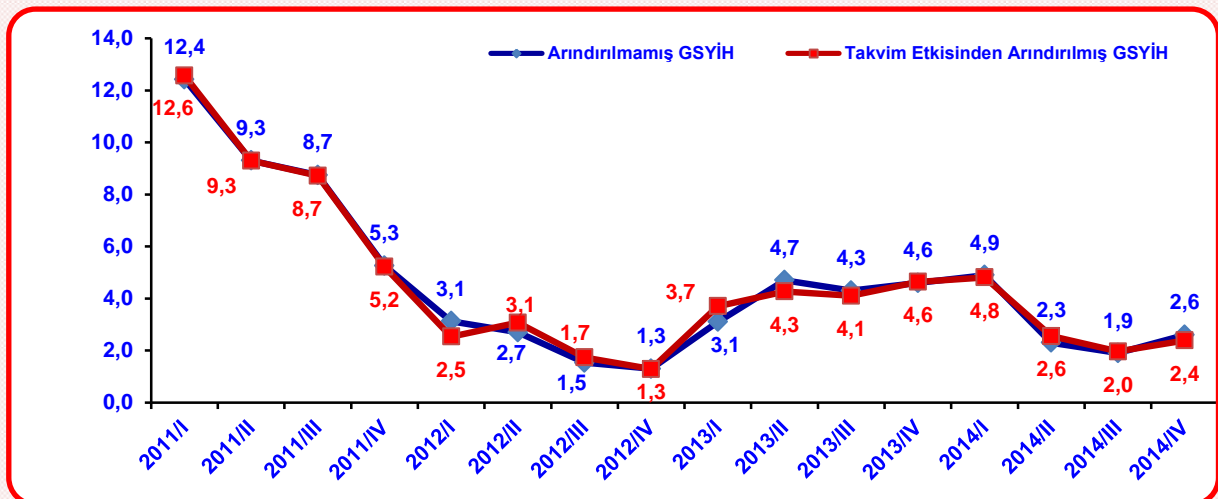
	Dönem	Sabit fiyatlarla			Hanehalklarının Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)
		GSYH (Milyon TL)	Gelişim hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişim hızı (%)					
2013	I	28.048	3,1	1,8	3,1	7,9	0,5	3,1	7,8
	II	30.205	4,7	3,7	5,6	8,0	3,6	0,1	12,6
	III	33.006	4,3	4,6	5,6	1,9	5,8	-2,2	5,2
	IV	31.298	4,6	4,9	6,1	7,9	7,5	-1,2	10,5
	Yıllık	122.556	4,2	3,7	5,1	6,5	4,4	-0,2	9,0
2014	I	29.413	4,9	6,3	2,6	9,2	-0,3	11,1	0,7
	II	30.907	2,3	3,0	0,4	2,5	-3,5	5,5	-4,3
	III	33.645	1,9	2,7	0,1	6,6	-0,4	7,9	-1,6
	IV	32.104	2,6	2,8	2,4	1,7	-1,0	3,4	4,6
	Yıllık	126.070	2,9	3,7	1,3	4,6	-1,3	6,8	-0,2

2014 yılında hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %2,9 artışla 126 milyar 070 milyon TL olmuştur.

GSYH, sabit fiyatlarla 2014 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, takvim etkisinden arındırılmış değeri %2,4 ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değeri bir önceki çeyreğe göre, %0,7 artış gerçekleştirmiştir.

2014 yılı dördüncü çeyrekte sabit fiyatlarla en hızlı büyümenin sırasıyla; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (%10,7), elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım (%9,2) ve eğitim (%8,6) sektörlerinde gerçekleştiği görülmektedir. İmalat sanayi %2,8 büyürken inşaat %2,0 oranında daralmıştır. Yıllık bazda imalat sanayideki büyüme artışı, genel artışın da üstünde %3,7 oranında olmuştur. Sabit fiyatlarla 2014 yılı dördüncü çeyrekte, gerileyen sektör ise, (-%2,0) ile sadece inşaat sektörü olmuştur.

2014 yılı dördüncü çeyrekte, Kur artışları, yükselen faizler, borçluluk oranındaki artış ve halkın reel gelirindeki artışın yavaşlamasına bağlı olarak kamu tüketimi %4,6 oranında büyürken özel tüketim artışı %1,3 seviyesinde kalmıştır. Bu bağlamda daha çok ihracata dayalı bir büyüme gerçekleşmiştir. Seçimler nedeniyle artması beklenen kamu tüketimi harcamalarının da yeterli olmayacağı ve yabancı doğrudan yatırımlara ağırlık verilmesi gerektiği öngörülmektedir.

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Mart	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Yıllık	8,39	7,61	12,31	3,41	22,03	0,64
Yıllık Ort.	7,70	8,70	6,95	8,03	12,10	6,71
Aylık	1,13	1,19	0,74	1,05	0,18	2,09

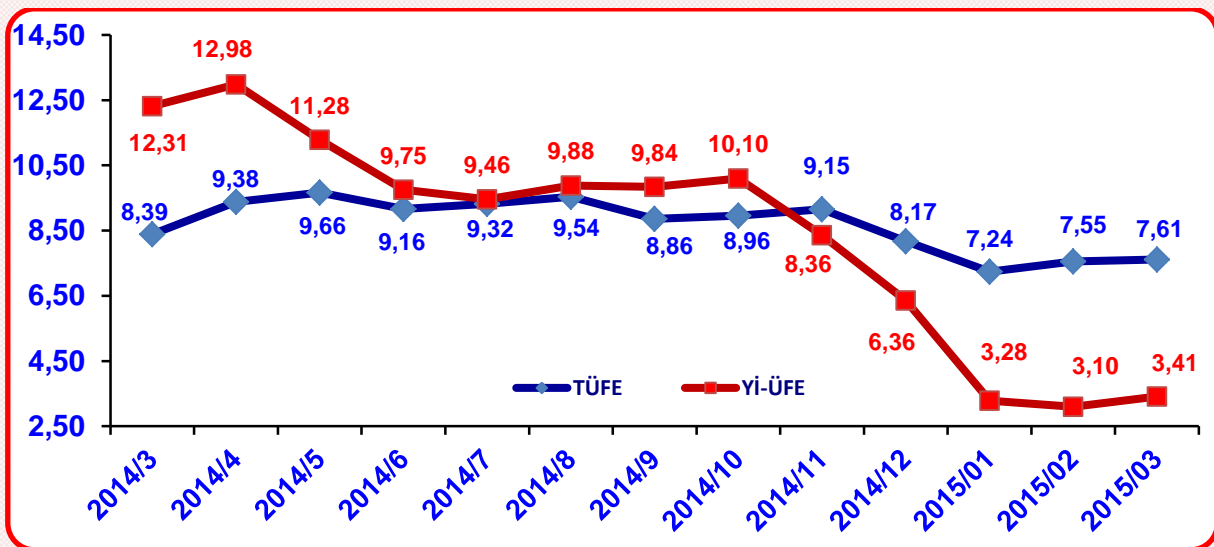
2015 yılı Mart ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,61, Yİ-ÜFE'de %3,41 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,19 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %1,05 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %14,12 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; lokanta ve oteller (%12,76), çeşitli mal ve hizmetler (%8,44) sağlık (%8,43), konut (%8,03) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,18 ve on iki aylık ortalamalara göre %9,33 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %4,68, imalat sanayi sektöründe %0,98, elektrik ve gaz sektöründe %0,51 ve su sektöründe %0,53 oranında artış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %3,93 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

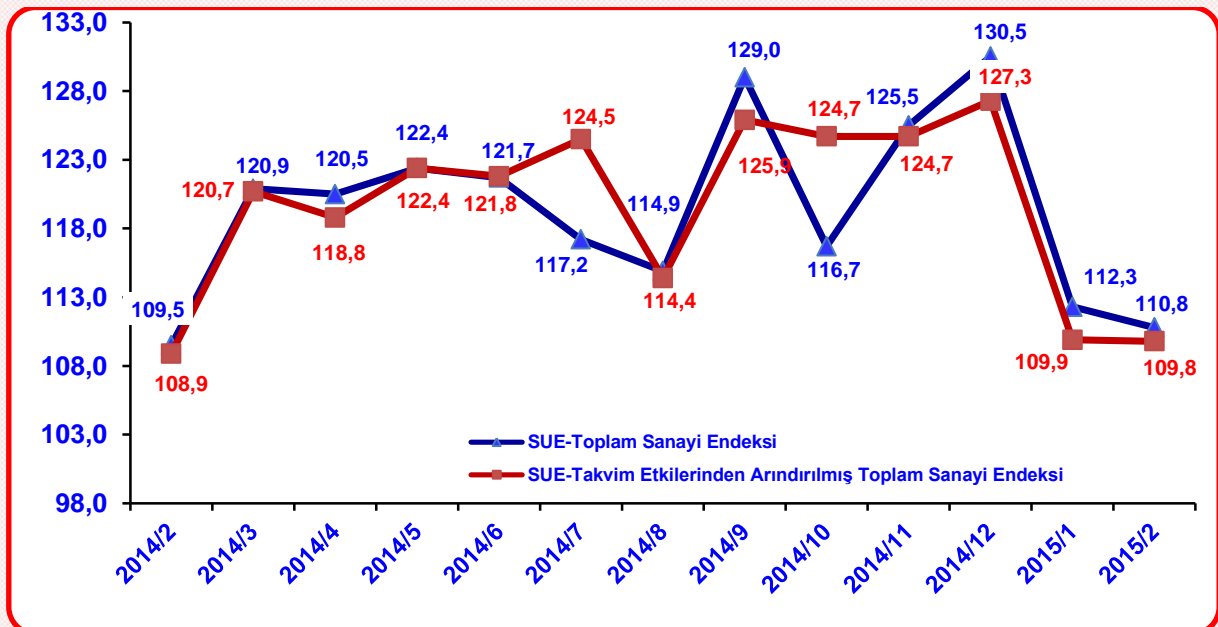
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

ŞUBAT 2015 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	110,8	1,0	109,8	1,0	121,6	1,7
Madencilik ve Taşocakçılığı	98,1	-0,7	97,5	-0,7	114,6	5,8
İmalat Sanayi	111,3	0,8	110,2	0,7	122,5	1,7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	113,6	3,3	113,1	3,2	119,5	0,3

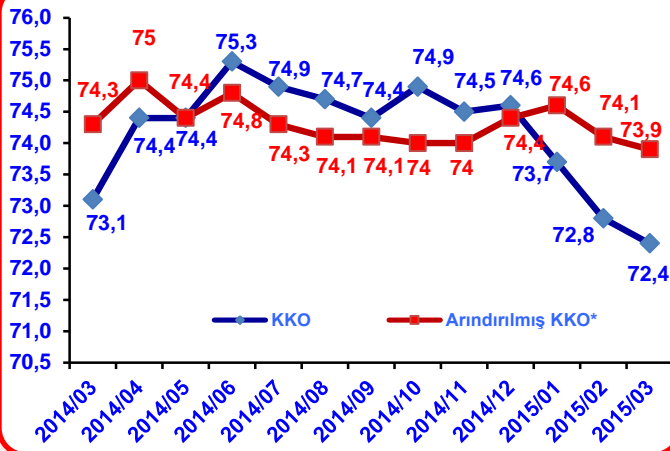
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2015 yılı Şubat ayında %1,0 oranında, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks bir önceki aya göre %1,7 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,7 oranında azalırken, imalat sanayi sektöründe %0,7 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %3,2 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2015 yılı Şubat ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek artış; %6,6 ile dayanıklı tüketim malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %10,0 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %8,1 ile mobilya imalatı ve %7,2 ile elektrikli teçhizat imalatı izlemiştir. En yüksek düşüş; %11,7 ile diğer ulaşım araçları imalatında gerçekleşmiştir. Bu düşüşü, %10,0 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı ve %4,9 ile tütün ürünleri imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılı Mart ayında Kapasite Kullanımı son 24 ayın en düşük verisi olarak %72,4 oranında gerçekleşmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı %81,9, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı %77,6, elektrikli teçhizat imalatı %75,6, tekstil ürünlerinin imalatı ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri (mobilya hariç) imalatı %75,1 ile 2015 yılı Mart ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

OCAK 2015	Toplam	Erkek	Kadın
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler			
Nüfus (Bin kişi)	57.475	28.385	29.090
İşgücü (Bin kişi)	28.713	20.013	8.701
İstihdam (Bin kişi)	25.454	17.896	7.559
Tarım	4.842	2.710	2.133
Tarım dışı	20.612	15.186	5.426
İşsiz (Bin kişi)	3.259	2.117	1.142
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.761	8.372	20.389
İşgücüne katılma oranı (%)	50,0	70,5	29,9
İstihdam oranı (%)	44,3	63,0	26,0
İşsizlik oranı (%)	11,3	10,6	13,1
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,4	11,9	17,3
15-64 yaş grubu			
İşgücüne katılma oranı (%)	54,6	75,8	33,3
İstihdam oranı (%)	48,3	67,6	28,8
İşsizlik oranı (%)	11,6	10,8	13,4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,4	11,9	17,3
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	20,0	18,7	22,4

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaştakilerde 2015 yılı Ocak ayı işsizlik oranı son 5 yılın en yüksek seviyesi olan %11,3 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %13,4, işsiz sayısı 3 milyon 259 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %20,0 seviyesine yükselmiştir.

2014 yılı Ocak ayında istihdam edilenlerin %19'u tarım, %21'i sanayi, %6,7'si inşaat ve %53,3'ü hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Ocak 2015	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.084	2.710	1.630	9.472	17.896
Kadın	1.265	2.133	67	4.094	7.559
Toplam	5.349	4.842	1.697	13.565	25.454

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Şubat		12 Aylık Kümülatif 2015
	2014	2015	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.342	-3.196	-42.822
SERMAYE-FİNANS HESABI	531	-1.086	42.695
Doğrudan Yatırımlar (net)	1.247	713	5.621
Portföy Yatırımlar (net)	-1.512	-168	22.829
Diğer Yatırımlar (net)	2.412	-2.730	20.925
Rezerv Varlıklar (net)	-1.616	1.099	-6.634
Net Hata ve Noksan	2.811	4.282	127

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı, 2015 yılı Şubat ayında geçen yılın aynı ayına göre %4,4 daralarak 3,2 milyar dolar ile piyasa beklentilerinin az da olsa üzerinde gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatifte ise, 42,8 milyar dolar ile azalış eğilimi sürmektedir.

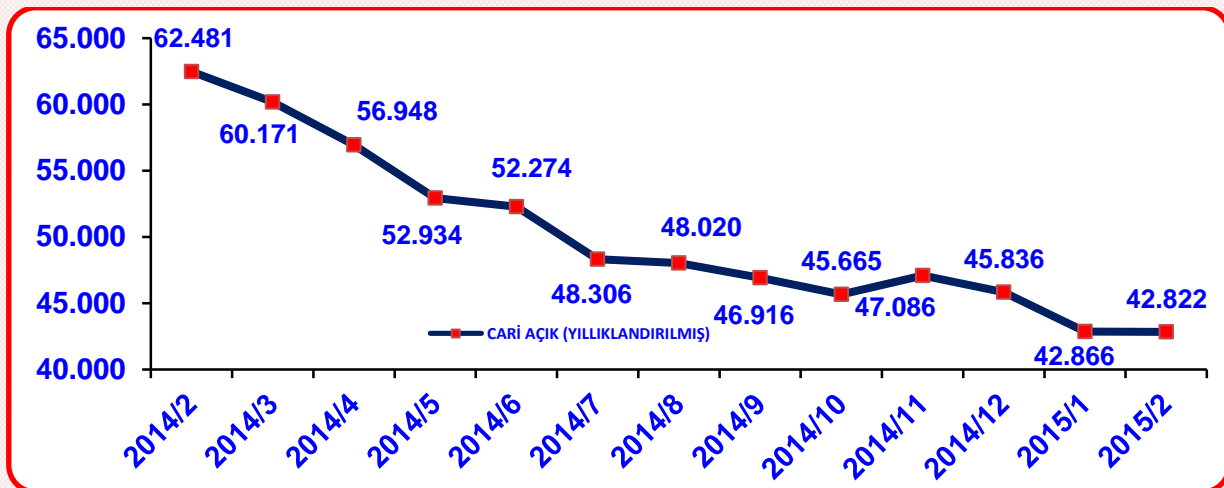
2015 yılı Şubat ayında ithalat %6,8, ihracat %13,2 daralmasına rağmen genel mal ticaretinde artış gözlenmiştir. 2015 yılı Şubat ayında 1,5 milyar dolar olan net parasal olmayan altın ihracatı cari açığındaki daralmada etkili olmuştur.

Birincil Gelir Dengesi kalemlerinden doğrudan yatırımlarda sermaye çıkışı artarak 358 milyon dolar gerçekleşmiştir.

Finansman hesaplarından doğrudan yatırımlarda sermaye girişi 2015 yılı Şubat ayında da olumlu yönde seyrini koruyarak 713 milyon dolar olmuştur. Aynı dönemde, portföy yatırımlarında 168 milyon dolar sermaye çıkışı ile cari açığın finansmanına katkı sağlamıştır.

Rezerv varlıklarda 2015 yılı Şubat ayında 1,1 milyar dolar azalış kaydedilirken, net hat ve noksan kaleminde 4,3 milyar dolar yüksek miktarda sermaye girişi gerçekleşmiştir.

İthalatın azalmasında petrol fiyatlarının düşüşünü sürdürmesi etkili olurken, iç talepteki canlanmanın ithalatı yukarı yönde etkileyeceği öngörülmektedir. Avrupa'daki düşük ekonomik seyrin devam etmesi ve Rusya ve Irak'ta yaşanan sorunların da etkisiyle ihracatta yaşanan azalmanın cari açığı artırıcı yönde etki edeceği tahmin edilmektedir. Fed'in 2015 yılında faiz artırımını yapacağı beklentisi ile kur ve faizde de sert dalgalanmaların etkisinden kaynaklı yurtiçi sermaye girişlerinin azaldığı görülmektedir. Ayrıca seçim dönemi nedeniyle yurtiçindeki yatırımların Haziran ayı sonrasında hızlanacağı beklenmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2014		
Mart	108,6	72,7
Nisan	112,7	78,5
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3
Kasım	102,7	68,7
Aralık	101,2	67,7
2015		
Ocak	103,2	67,7
Şubat	103,4	68,1
Mart	103,5	64,4

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2015 yılı Mart ayında, 0,1 puan artışla, 103,5 seviyesinde gerçekleşerek sınırlı da olsa yükselişini sürdürmüştür.

2015 yılı Şubat ayında %68,1 olan Tüketici Güven Endeksi, 2015 yılı Mart ayında bir önceki aya göre, 5,4 puan azalışla 64,4 seviyesinde gerçekleşerek 2009 Mart ayından bu yana en düşük seviyeye inmiştir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2014 yılı Ocak-Mart döneminde 1,5 milyar TL olan bütçe açığı, 2015 yılı Ocak-Mart döneminde 5,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %8,5 oranında artarak 113,2 milyar, bütçe giderleri ise, %12,1 oranında artarak 118,6 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Ocak-Mart döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %13,2 oranında artarak 96,3 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %9,4 oranında artarak, 100,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Mart döneminde 12,5 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 12,7 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-MART		Değişim Oranı (%)
	2014	2015	
Bütçe Giderleri	105.817	118.614	12,1
Faiz Hariç Giderler	91.845	100.523	9,4
Faiz Giderleri	13.972	18.091	29,5
Bütçe Gelirleri	104.300	113.181	8,5
Vergi Gelirleri	85.095	96.286	13,2
Bütçe Dengesi	-1.517	-5.433	-258,2
Faiz Dışı Denge	12.455	12.658	1,6

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Şubat	2014	25.454		37.526		28.095		-12.073		67,8
	2015	24.587	-3,4	33.563	-10,6	24.483	-12,9	-8.976	-25,7	73,3
Ocak	2014	13.054		18.240		13.430		-5.185		71,5
	2015	12.272	-6,0	16.927	-7,2	12.218	-9,0	-4.656	-10,2	72,5

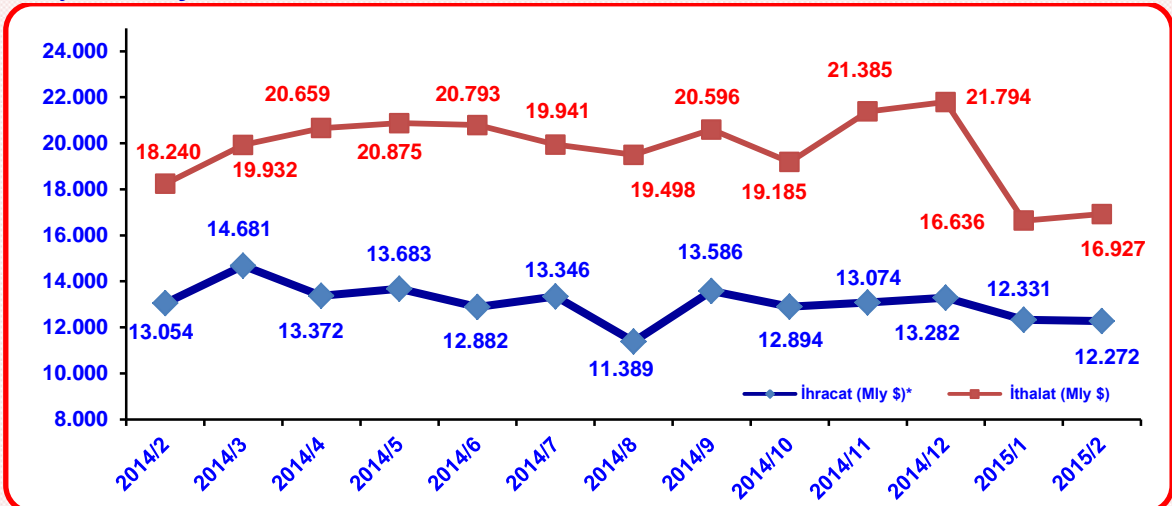
2015 yılı Şubat ayında ihracat, 2014 yılı Şubat ayına göre %6 azalarak 12,2 milyar dolar, ithalat da %7,2 oranında azalarak 16,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %10,2 oranında azalarak 4,6 milyar dolar seviyesine düşmüştür.

2014 yılı Şubat ayında %41,6 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2015 yılı Şubat ayında %42,3'e yükselmiş; 2014 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %4,3 oranında azalarak, 5,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Şubat ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.913 milyon \$) olurken; bu fasılı "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.409 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (944 milyon \$) ve "demir ve çelik" (675 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.509 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.984 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuar" (1.395 milyon \$) ve "demir ve çelik" (1.244 milyon \$) ile "en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2015 yılı Şubat ayında İzmir'in ihracatı 2014 yılı Şubat ayında göre, %13,2 oranında azalarak 673 milyon dolar, ithalatı da %4,3 oranında azalarak 706 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Şubat ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2014 yılı Şubat ayında göre, %12,6 oranında azalarak 1 milyon 136 bin dolar, ithalatı da %3 oranında azalarak 1 milyon 183 bin dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2010	2011	2012	2013	2014	2014/IV
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	731.608	774.188	785.721	821.937	800.107	196.989
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	9,2	8,8	2,2	4,2	2,9	2,6
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	13,6	10	1,8	3,7	3,7	2,8
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.15
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	22.594	24.110	24.821	25.524	25.933	25.454
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.046	2.615	2.518	2.747	2.853	3.259
İşsizlik Oranı (%)	11,9	9,8	9,2	9,7	9,9	11,3
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	14,8	12,4	11,5	12,0	12,0	13,4
ENFLASYON (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
Yİ-ÜFE (yıllık)	8,51	11,07	6,17	4,48	10,29	3,41
YD-ÜFE (yıllık)	-	14,65	3,49	6,57	13,12	0,64
TÜFE (yıllık)	8,58	6,45	8,94	7,49	8,85	7,61
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Şub.15
İhracat	113.883	134.907	152.462	151.803	157.643	24.587
İthalat	185.544	240.842	236.545	251.661	242.184	33.563
Dış Ticaret Dengesi	-71.661	-105.863	-84.083	-99.858	-84.540	-8.976
Cari İşlemler Dengesi	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-45.846	-5.201
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.15
Şirket Sayısı (Adet)	3.257	4.343	4.267	3.777	4.036	175
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	9.086	16.136	13.283	12.357	12.145	1.791
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.15
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-92	-122	-139	-174	-175	-177
BORÇLANMA (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dış Borç Stoku	269	292	304	339	389	402
Kamu	83	89	94	104	116	118
Özel	172	191	200	228	268	282
KREDİLER (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Şub.15
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	119,7	126,8	139,6	155,9	167,4	164,9
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2010	2011	2012	2013	2014	Şub.15
Toplam Sanayi	12,4	9,7	2,5	3,4	3,5	1,0
İmalat Sanayi	14	10,1	2,2	4,4	3,1	0,7
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
Kapasite Kullanım Oranı	72,6	75,4	74,2	74,6	74,4	72,4
GÜVEN ENDEKSLERİ	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
Reel Kesim Güven Endeksi	106,4	97,2	106,3	108,1	107,1	103,5
Tüketici Güven Endeksi	90,99	92	75,6	76	74,2	64,4
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	Şub.15
Sanayi Ciro Endeksi	100	129,9	140,1	153,1	172,7	157,0
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Mar.15
Bütçe Dengesi	-40.081	-17.783	-28.791	-18.449	-22.666	-5.433
PROTESTOLU SENET	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Şub.15
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.216	919	1.075	1.091	1.004	158
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	5.769	4.902	6.949	7.494	8.221	1.507
KARŞILIKSIZ ÇEK	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Şub.15
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	860	581	943	748	673	96
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	502	297	397	284	202	17
BORSA VE DÖVİZ	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
BIST 100 Endeksi	59.567	60.195	64.982	77.314	76.306	80.846
Euro/\$	1,3273	1,3923	1,2858	1,3274	1,3292	1,0857

SEKTÖREL BAKIŞ

SAVUNMA SANAYİ SEKTÖRÜ

Günden güne hızla gelişen teknoloji düzeyi, savunma silahlarında sayısal üstünlük sağlamak yerine yüksek verim ve ileri teknolojiye dayalı silahlara yönelmeyi doğurmuştur. Bu nedenle savunma sanayi ürünlerinde yüksek performans ve kalite ön plana çıkmakta ve fiyat ikinci rekabet unsuru olarak kalmaktadır.

Sektörde ileri teknoloji kullanımı, yoğun Ar-Ge faaliyetlerine ve savunma sanayinin teknolojik bilgi birikiminin gelişmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, finansal kaynak ve Ar-Ge personeli istihdamı sağlanmasıyla ülke güvenliği, ekonomik kalkınma ve refah düzeyinin artmasını desteklenmektedir. Ayrıca, savunma sanayi yatırımları, ithal girdinin azalması ve katma değeri yüksek teknolojik ürünler üretilmesi ile sanayinin gelişmesine katkı koymaktadır.

Sektörün, sanayinin diğer sektörleri ile etkileşim halinde olması sürdürülebilirlik, rekabetçilik ve gelişen teknolojiye uyumluluğu için önem arz etmektedir.

Ülkelerin jeopolitik konumları, gelecek hedefleri, rakip ve müttefik ülkelerin savunma harcamaları, demografik ve coğrafik özellikleri, yönetim şekilleri ve politika stratejileri savunma sanayiine yapacakları harcamaları etkilemektedir.

Dünyadaki ve bölgedeki gelişmelerin savunma sanayiine olan beklentileri arttırmasıyla bölgedeki ateş çemberinin ve diplomasinin silahlı güç tarafından desteklenmesi ihtiyacını göstermektedir. 2013 yılı dünyada savunmaya harcanan miktar yaklaşık 1 trilyon 747 milyar civarındadır.

Deloitte 2015 Küresel Havacılık, Uzay Endüstrisi ve Savunma Sanayi Görünümü Raporuna göre; dünya savunma sanayii küresel gelirlerinde azalma yaşanacağı tahmin edilmektedir. Ancak Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Hindistan, Güney Kore, Japonya, Çin ve Rusya gibi modern savunma sistemleri ve teknoloji ağırlıklı ordulara sahip ülkelerde ise, harcamaların artacağı öngörülmektedir.

Rapora göre, savunma harcamalarının 2011 yılı itibariyle yaklaşık olarak ABD %41'ini, Çin, Fransa, Rusya ve İngiltere %23'ünü, Avustralya, Brezilya, Kanada, Almanya, Hindistan, İsrail, İtalya, Suudi Arabistan, Güney Kore ve Türkiye %19'unu, Cezayir, Şili, Kolombiya, Yunanistan, İran, Hollanda, Norveç, Pakistan, Polonya, Singapur, İspanya, İsveç, Tayvan ve Birleşik Arap Emirlikleri %8'ini, Azerbaycan, Mısır, Endonezya, Irak, Kuveyt, İsviçre %5'ini oluşturmaktadır.

Dünyada genel olarak savunma sanayi sektörü gelirlerinde düşüş yaşamaktadır. Ancak Orta Doğu, Hindistan, Çin, Rusya, Güney Kore, Brezilya ve Japonya gibi ülkeler modern savunma sistemlerine ve teknolojiye ağırlık vererek, coğrafi konumlarından kaynaklı tehditlerin etkisiyle harcamalarını arttırma yönünde eğilim göstermektedirler. Sektördeki şirketlerin 2012 yılında %1,3'e düşen gelirlerinde 2013 yılı rakamlarının kesinleşmemesiyle beraber azalış eğilimini sürdüreceği tahmin edilmektedir.

Son yıllarda global ölçekte rekabetin en üst seviyede olduğu sektörde Türk savunma sektörü marka olma yolunda ilerlemektedir. Bu bağlamda Eximbank kredilerinde olduğu gibi ihracatın finanse edilmesi konusunda özel kredilerle destek verilmesi gerekmektedir. Türk savunma sanayi, sanayinin lokomotif sektörlerinden biri olmasından aldığı güçle, dünya çapında tedarikçilerden olmayı hedeflemektedir.

Ar-Ge faaliyetleri ve teknolojik yatırımların yoğun olduğu sektör, üretimin üçte birini ihraç ederek stratejik önem arz etmektedir. Türk savunma sanayi ülkemizin %60'a yakın ihtiyacını karşılamaktadır.

Ülkemizde sektörün 2014 yılı yerleşme oranının yükseldiği, savunma sanayinin yarısından fazlasının yerli sermayeyle karşılandığı görülmekle birlikte nitelikli işgücü, araştırma enstitüleri, ar-ge laboratuvarları, sektördeki KOBİ ve büyük firmaları ile avantajlı konumda yer almaktadır.

2013 yılında devletçe tahsis edilen Ar-Ge Teşviklerinin %28'i Otomotiv Sanayi; %16'sı Savunma Sanayi tarafından kullanılmıştır.

Savunma Sanayi Müsteşarlığı verilerine göre; Türk savunma sanayi sektörü 2013 yılı ihracatı 1,4 milyar dolar, ithalat 1,3 milyar dolar, ar-ge harcamaları 926 milyon dolar, yarattığı istihdam 32.368 kişidir. Ayrıca toplam savunma ve havacılık cirosu 5 milyar dolardır. Savunma ve havacılık cirosunun %79'unu askeri ve %21'ini sivil bölüm oluşturmaktadır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre; Türk savunma ve havacılık sektörü, 2014 yılı ihracatı %18,7 artarak 1 milyar 647 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Mart dönemi %3,6 oranında artarak 332 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra sektör, son 12 yılda yerleşme oranını arttırırken, ihracatta da yükseliş trendini korumaktadır. 2015 yılı Ocak-Mart döneminde ihracatını en yüksek oranla arttıran ilk 10 sektör arasında Savunma ve Havacılık sektörü %26,7 ile ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada 150'yi aşkın ülkeye ihracat yapılan sektörde yaklaşık %33 ile ABD ilk sırada yer almaktadır. ABD dışında Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri, İspanya, Azerbaycan, İtalya, Fransa, Katar, Almanya ve Türkmenistan en çok ihracatın yapıldığı ülkelerdir.

2014 yılında ihracatta %18 artış gerçekleşirken, 400'e yakın üyesi bulunan Savunma ve Havacılık Sanayi İhracatçılar Birliği, 2015 yılı ihracatında %20 artışla 2 milyon dolar, 2023 yılında ise 25 milyon doları hedeflemektedir. Hava ve kara araçları ve silah sistemleri en çok ihracatı yapılan ürün gruplarıdır.

Türk savunma sektörü ihracat pazarlarını 2013 yılında %43 ile ABD, %22 ile Avrupa ve %35 ile diğer ülkeler oluşturmaktadır.

ABD, Bağımsız Devlet Topluluğu, Avrupa Birliği Üyeleri, Hazar Bölgesi Ülkeleri, Körfez Ülkeleri, Uzakdoğu ve Afrika sektörün hedef pazarları olarak gösterilmektedir. İhracatta NAFTA ülkeleri %33,8, AB ülkeleri %23,5, Ortadoğu ülkeleri %15,1, Uzakdoğu ülkeleri %10,2 ve Bağımsız Devletler Topluluğu %8,6 oranında pay almaktadırlar.

Ankara'da 74, İstanbul'da 29, Kocaeli'nde 9, İzmir'de 7, Bursa'da 5, Eskişehir'de 5 adet ve diğer illerde 6 adet firma faaliyet göstermekte olup sektör bu bölgelerde kümelenmiştir.

Sektörde faaliyet gösteren Kobiler son üç yıldır kümelenecek Ankara OSTİM'de Yan Sanayii Derneği-OSSA, Eskişehir'de Havacılık Kümelenecek Derneği-ESAC, İzmir'de Havacılık ve Uzay Kümelenecek-HUKD, Ankara ODTÜ Teknokent yerleşkesinde Teknokent Savunma Sanayii Kümelenecek-TSSK oluşturmuş ve tüzel kişilik kazanım amacı ile TSSK dışındaki kümeler dernekleşmişlerdir.

Son yıllarda daralan büyümeye karşı finansal dengeleri sağlamak adına harcamaları kısmak için sektördeki dünya şirketleri yakın pazarlara girmek, yabancı ordulara askeri malzeme ihracatı yapmak ile siber güvenlik, savunma elektroniği, insansız sistemler, hassas tanzim saldırıları ve ileri analitik gibi gelecek odaklı ürünlere yatırım yapmak gibi konulara yönelecektir.

Türk savunma sanayi sektörünün gelişmesi için yerli üretimin artırılması ve ülkeden ülkeye satışlarda devlet desteklerinin gerekliliği kaçınılmaz görünmektedir.

Kaynaklar:

- TOBB Savunma Sanayi Meclis Toplantısı Sürdürülebilirlik ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Kapsamında Sektör 2013 Performansı ve Beklentiler- Eylül 2014
- Savunma Sanayi Müsteşarlığı Sanayileşme Portalı 2013 yılı verileriyle Savunma Sanayii Sektörüne Bakış
- Deloitte 2015 Küresel Havacılık, Uzay Endüstrisi ve Savunma Sanayi Görünümü Raporu
- Savunma ve Havacılık Sanayi İhracatçıları Birliği Verileri
- MSI Aylık Savunma Teknolojileri Dergisi- Ekim 2014
- Timereport Dergisi- 15 Eyl.-15 Eki. 2014